

Sygn. akt III AUa 436/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Maria Gleixner-Dyk

Sędziowie: SA Ewa Jankowska (spr.)

SO del. Artur Fryc

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2015 r. w Warszawie

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne

na skutek apelacji J. J.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 listopada 2013 r. sygn. akt VII U 1730/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 436/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 25 listopada 2013 r. oddalił odwołanie J. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 7 lutego 2013 r. odmawiającej mu na podstawie art. 61a Kodeksu postępowania administracyjnego oraz art. 83b ust. 1 i art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku J. J. z 17 stycznia 2013 r. o umorzenie należności na podstawie ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. 2012 poz. 1551).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. J. w dniu 22 stycznia 2013 r. złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności za okres od 2003 r. do 2005 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012r., poz.1551).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie Centralnej Bazy Danych Kompleksowego Systemu Informatycznego ustalił, iż odwołujący prowadził działalność gospodarczą w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2005 r. i podlegał z tego tytułu wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu, ponieważ w tym okresie był jednocześnie zatrudniony na umowę o pracę z wynagrodzeniem wyższym od minimalnego wynagrodzenia za pracę. Z tej przyczyny organ rentowy decyzją z dnia

7 lutego 2013 r., stwierdził, iż odwołujący nie jest osobą uprawnioną do złożenia wniosku na podstawie przepisów ustawy o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie J. J. od decyzji organu rentowego z dnia 7 lutego 2013 r., nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia

28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.):

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W ust. 6 art. 1 cytowanej ustawy wskazano, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszą sprawę ustalił, iż u J. J. w okresie prowadzenia przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej nie wystąpiły zaległości na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz na Fundusz Pracy. Jak wynika bowiem z niespornych ustaleń faktycznych, zaległości dotyczyły jedynie ubezpieczenia zdrowotnego. W ocenie Sądu Okręgowego ta istotna okoliczność przesądza również o tym, że żądanie odwołującego umorzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności jest niezasadne. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r., warunkiem umorzenia takich składek jest uprzednie umorzenie należności z tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności a takie okoliczności w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazuje, iż płatnik składek powinien bez uprzedniego wezwania opłacać je terminowo i nie może również na nikogo przerzucać skutków swoich zaniechań, są to bowiem należności publicznoprawne. Umorzenie jest zaś wyrazem definitywnej rezygnacji z możliwości wyegzekwowania należności z tytułu nieopłaconych składek od podmiotów zobowiązanych do ich uregulowania. Z uwagi na publicznoprawny charakter należności z tytułu składek umorzenie jest rozwiązaniem o charakterze wyjątkowym. Ustawodawca w cytowanej ustawie z dnia 9 listopada 2012 r. jednoznacznie wskazał, jakie kryteria powinny decydować o umorzeniu, zatem jakakolwiek wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna. Sąd Okręgowy podniósł, że przepisy regulujące materię ubezpieczeń

społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących; oznacza to, iż w sytuacjach w nich określonych muszą być one stosowane przez organ rentowy w sposób ścisły.

Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że konstrukcja ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. za cel ma umorzenie nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe. Umorzenie składek na ubezpieczenie zdrowotne następuje jedynie w sytuacji gdy podmiot ubiegający się o umorzenie posiada zaległości na ubezpieczenia społeczne. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe rozwiązanie nie stoi w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równości ani z zasadą opisaną w art. 2 Konstytucji stanowiącą, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Celem uchwalenia ustawy było zniwelowanie barier finansowych dla małych i średnich przedsiębiorców na rynku; wyjście naprzeciw osobom prowadzącym pozarolniczą działalność, szczególnie tym, które znajdują się w trudnej sytuacji finansowej między innymi z powodu posiadanego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na własne ubezpieczenia za okres do lutego 2009 r., narastającego w związku ze zwiększającą się kwotą odsetek oraz pozostałych należności, powstałych w konsekwencji nieopłacenia składek. Zmiany te, poprzez umorzenie najstarszych - a więc najtrudniejszych do spłaty - zaległości, mały być dużym wsparciem dla przedsiębiorców, pozwalającym na odzyskanie płynności finansowej. Miały pozwolić także na złagodzenie niekorzystnych skutków spowolnienia gospodarczego i utrzymanie się przedsiębiorców na rynku.

W ocenie Sądu Okręgowego do ustawodawcy należy określenie kręgu osób mogących skorzystać z dobrodziejstwa umorzenia należności i nie jest rolą Sądu poszerzanie kategorii podmiotów którym umarza się składki, ze względu na wyżej wskazany wyjątkowy charakter ustawy.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w T. z dnia 7 lutego 2013 r., została wydana prawidłowo.

Mając powyższe na uwadze w myśl art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

W apelacji od powyższego wyroku odwołujący wnosi o uznanie jego prawa do skorzystania z ustawy z 9 listopada 2012 r. Nie zgadza się ze stanowiskiem, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i jednocześnie zatrudniona na podstawie umowy o pracę podlegał ubezpieczeniom społecznym tylko z tytułu zatrudnienia. Wskazuje, iż zgodnie z art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym polegającym in. pracownicy (pkt 1) oraz osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (pkt 5), a zatem podlegał ubezpieczeniom społecznym z obu tych tytułów. Art. 9 cytowanej ustawy stanowi, iż w takim przypadku osoby obejmowane są ubezpieczeniami tylko ze stosunku pracy. Ustawa z 9 listopada 2012 r. mówi o wymogu podlegania a nie bycia objętym. Objęte w rozumieniu wskazanego art. 9 mogą być tylko osoby podlegające. Wywodzi, że ustawa z 9 listopada 2012 r. daje podstawę do umorzenia składek zdrowotnych, co ma miejsce w jego przypadku. Zapis art. 1 ust. 6 cytowanej ustawy o treści „umorzenie należności, o których mowa w ust. 1 skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek zdrowotnych ...” nie wskazuje, aby był to warunek konieczny.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego J. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezsporne jest, iż w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2005 r. odwołujący prowadził działalność gospodarczą. Prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi tytuł ustawowy obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (pkt 5 ust. 1 art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W tym samym okresie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, jako pracownik objęty był ustawowym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (pkt 1 ust. 1 art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Art. 9 omawianej ustawy dotyczy zbiegu tytułów obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych. Jednoznacznie stanowi, że pracownik (art. 6 ust. 1) spełniający jednocześnie warunki do objęcia go obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z innych tytułów jest objęty ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku

odwołującego, który w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2005 r. był objęty ubezpieczeniem społecznym wyłącznie ze stosunku pracy. W związku z prowadzoną w tym okresie działalnością gospodarczą opłacał wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne. Obowiązek regulowania tych składek wynika z ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. nr 164 poz. 1027 ze zm.). Ubezpieczenia zdrowotne są odrębnymi do ubezpieczeń społecznych (emerytalne, rentowe, wypadkowe) ubezpieczeniami. Art. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma istotne znaczenie w stanie faktycznym niniejszej sprawy, bowiem na podstawie tego przepisu odwołujący we wskazanym wyżej okresie został objęty obowiązkiem ubezpieczenia wyłącznie jako pracownik i jedynie z tego tytułu opłacane były składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz wypadkowe. Natomiast z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności nie był objęty obowiązkiem ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji nie był zobowiązany do opłacania składek na te ubezpieczenia i takich składek nie opłacał.

Ustawa z 9 listopada 2012 r. dotyczy umorzenia należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek, przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, z tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu. Odwołujący nie posiada takich należności, bowiem w okresie do 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2005 r. na podstawie ustawy był zwolniony od obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Wywód odwołującego dotyczący różnicy między znaczeniami określeń „objęcie ubezpieczeniami” i „podleganie ubezpieczeniom” jest na gruncie ustawy z 9 listopada 2012 r. bezprzedmiotowy jako, że skutkiem zarówno nieobjęcia ubezpieczeniami jak i niepodlegania ubezpieczeniom jest zwolnienie z obowiązku opłacania składek na te ubezpieczenia.

Natomiast uprawnienia do wnioskowania o umorzenie nieopłaconych składek na te ubezpieczenia, zgodnie z cytowaną ustawą, posiada wyłącznie ta osoba prowadząca działalność pozarolniczą w okresie w ustawie wskazanym, która była zobowiązana do ich opłacania i z tego obowiązku się nie wywiązała.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację odwołującego na podstawie art. 385 k.p.c. bowiem wyrok Sądu Okręgowego jest zgodny z prawem; organ rentowy prawidłowo odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku J. J. o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie art. 61a k.p.a., bowiem odwołujący nie jest osobą uprawnioną do złożenia takiego wniosku.

Ustawa z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. 2012 r. poz. 1551) nie zawiera upoważnienia do złożenia wniosku o umorzenie wyłącznie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia zdrowotne (art. 1 ust. 1 i 6 ustawy).

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

(...)

(...)

af